

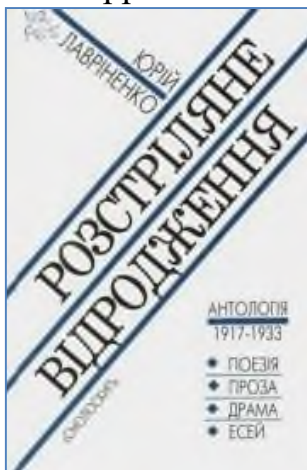
Остап Вишня – великий життєлюб

13 листопада виповнюється 135 років від дня народження найкращого українського пересмішника, гумориста, письменника-сатирика людини веселої вдачі, чия постать стала яскравим втіленням сміхотливої душі українського народу – Остапа Вишні.

*Ніколи не
сміявся без любові до вас усіх, до
сонця, до вітру, до зеленого листу!*

Остап Вишня

Справжнє ім'я Остапа Вишні – Павло Михайлович Губенко. Народився у 1889 р. на хуторі Чечва біля містечка Грунь на Полтавщині в багатодітній селянській родині. 1907 закінчив Київську військово-фельдшерську школу. Трудову кар'єру розпочинав як фельдшер Київської залізничної лікарні. У 1917 вступив на історико-філософський факультет Київського університету. Гуморист жив у бурхливі часи. Він один з тих, кого ми називаємо покоління «Розстріляного відродження» О. Вишня належав до кола основних його творців. З духовно-культурним та літературно-мистецьким покоління 1920–1930-х рр. знайомить хрестоматійна антологія:

Розстріляне відродження: Антологія 1917-1933: поезія-проза-драма-есеї / упоряд. Ю. Лавріненко. - 3-тє вид. - К. : Смолоскип, 2004. - 985 с. Автор визначає О. Вишню як «усмішника Розстріляного Відродження» у вступній статті до добірки його творів («Моя автобіографія», «Чукрен» і «Чухраїнці», «Дещо з українознавства»), які увійшли до названого видання. Ю. Лавріненко першим вніс до публічного життєпису О. Вишні мотив «національного мучеництва»: «Хоч спіткала його доля гумориста-мученика, але й після десятилітньої каторги на Печорі, немов той Мамай чи Байда, не перестав він усміхатись аж до смерті»

Літературну діяльність, майбутній письменник-дотепник, почав 1919 у м. Кам'янець-Подільський під псевдонімом Павло Грунський, фейлетоном «Демократичні реформа Денікіна (Фейлетон. Матеріалом для конституції бути не може)», ознайомитися з яким можна у збірці:

Вишня О. Фейлетони. Гуморески. Усмішки.

Щоденникові записи . - К. : Наукова думка, 1984. - 558 с. . окрім сатиричних творів у виданні опубліковано частини щоденника автора.

З 1921 року гуморист підписує свої твори вже як Остап Вишня. Новий автор став відомий усій Україні. Основна літературна творчість Вишні – це насамперед тисячі усмішок, або «реп'яшків», – як називав їх сам автор на всі теми дня. Він одночасно працював у редакціях трьох часописів, тому його гуморески друкувалися щодня. На вимогу читачів їх видавали окремими збірками. Якщо на початку 20-х років ХХ століття в нього виходило друком по 6 збірок на рік, то в 1929-му – 28 збірок. Одна за одною виходять збірки : “Діла небесні” (1923), “Кому веселе, а кому й сумне”, “Реп'яшки”, “Вишневі усмішки (сільські)” (1924), “Вишневі усмішки кримські” (1925), “Щоб і хліб родився, щоб і скот плодився”, “Вишневі усмішки кооперативні” (1927), “Вишневі усмішки закордонні” (1930) та інші. У 1928 і 1930 роках двома виданнями вийшло зібрання «Вишневих усмішок» у чотирьох томах. У 1933 р. письменник був репресований (за фальшивим звинуваченням) і ув'язнений на 10 років у радянських таборах. У 1943 р. Остап Вишня вийшов на волю, наступного року повернувся до літературної діяльності, публікацією усмішки «Зенітка», що обійшла усі фронти, часто звучала по радіо. Через кілька років виходять політичні фейлетони та памфлети «Самостійна дірка» (1945), збірки гумору «Зенітка» (1947), «Весна-красна» (1949), «Мудрість колгоспна» (1952), «А народ воювати не хоче» (1953), «Великі ростіть!» (1955), «Нещасне кохання» (1956) та ін.

Остап Вишня, справді, був королем українського тиражу. Тираж його творів доходив до двох мільйонів примірників. Остап Вишня - письменник, який заохотив мільйони людей до читання української літератури. Глибокий знавець народного життя, народних дум, поривів, мови, звичаїв, воістину народний письменник. Його ім'я стало чи не найпопулярнішим після Т. Шевченка. Понад 100 збірок творів було видано ще за життя письменника, деякі неодноразово перевидавалися. В нашій бібліотеці зберігається прижиттєве видання творів гумориста –

Вишня О. Твори . В 2 т. Т.2 / за ред. Ф. Маківчука. - Київ : Держлітвидав, 1956. - 409 с.

А також скорочена версія повного зібрання творів, виданого в 70-х роках минулого століття, накладом 150 тис.

Вишня О. Твори. В 5 т. : усмішки, фейлетони, гуморески. К.: Дніпро, 1974 – 1975.

Т.1: Усмішки, фейлетони, гуморески - 456 с.

Т.2: Усмішки, фейлетони, гуморески - 360 с.

Т.3: Усмішки, фейлетони, гуморески - 368 с.

Т.4: Усмішки, фейлетони, гуморески - 456 с.

Попри високі оцінки творчості й постаті Остапа Вишні у 1960–1970-і роки, в тодішній версії його життєпису та «дозволеному» корпусі його творів було стільки замовчувань і перекручень, що літературознавці, друзі й шанувальники гумориста раді були скористатися першою ж нагодою, аби цих «білих плям» позбутися. Нагода з'явилася в часи «гласності». До 100-річчя з дня народження Остапа Вишні вийшов чотиритомник:

Вишня О. Твори. В 4 т. / упоряд. І. В. Зуб. – К. : Дніпро, 1988-1989:

Т. 1. Усмішки, фейлетони, гуморески, 1919-1925.– 526 с.

Т. 2. Усмішки, фейлетони, гуморески, 1925-1933. – 451 с.

Т. 3. Усмішки, фейлетони, гуморески, 1944-1950. – 398 с.

Т. 4. Усмішки, фейлетони, гуморески, 1951-1956; 3 неопублікованого 1934-1943; Чиб'ю; Матеріали к истории Ухтинской экспедиции; 3 листування "Думи мої, думи мої..."(Щоденникові записи). – 606 с. Велика

вступна стаття-розвідка Ю. Цекова «Мою роботу рецензував народ», що відкриває чотиритомник, є зразком «перебудовного» погляду на життя і творчість Вишні. У збірник увійшли «суперечливі» твори, що не перевидавалися в Україні із кінця 1920-х. тексти, покалічені цензурою подано в первісному вигляді, табірний щоденник, листи з ув'язнення до дружини й дочки

У великому творчому доробку письменника представлені різноманітні жанри малої прози (усмішка, гумореска, фейлетон, памфлет, автобіографічне оповідання), але скрізь присутній іронічно усміхнений автор у ролі мудрого, дотепного оповідача. Остап Вишня ввів в українську літературу й утвердив у ній новий різновид гумористичного оповідання, що його сам же й назвав усмішкою, яка стала своєрідною візитівкою його творчості:

Вишня О. Вишневі усмішки. - К. : Дніпро, 1979. - 541 с.

Автор переконаний, що «лікувальний сміх» як хліб насущний потрібен людям у їхніх щоденних клопотах. Тут проявляється неповторне обдаровання митця влучно підмітити негативне, своєрідно «вжитися» в створюваний образ героя чи антигероя, знання оригінальних людських типів, численних життєвих бувальщин, зрештою всіх тих реалій, що природно ввійшли в його гумористику (сюжети, комічні колізії, риси облич і вдачі героїв, дотепи, вихоплені з народного мовлення слівця, фразеологізми, інтонації тощо).

В Остапа Вишні є цілі тематичні цикли усмішок: сільські, кримські, закордонні, реконструктивні, київські, мисливські:

Вишня О. Мисливські усмішки . - К. : Національний

Книжковий Проект, 2012. - 271 с. «Мисливські усмішки» Остапа Вишні в українській літературі - явище унікальне. У них спостерігаємо оригінальний синтез народного анекдоту й пейзажної лірики. Для ліричного героя цих творів, як і для самого автора, головним є не полювання на звірів чи ловля риби, а сам процес перебування на природі, спілкування з нею.

Остап Вишня здобув визнання самобутнього майстра української сатири і гумору. Упродовж життя написав близько двох з половиною тисяч творів: гуморески, нариси, фейлетони, памфлети, мемуари, щоденник, переклади. Багато часу Остап Вишня присвятив перекладам на українську мову творів М. Гоголя, Марка Твена, О'Генрі, Я. Гашека та інших письменників.

Помер Остап Вишня 28 вересня 1956 року. Похований на Байковому кладовищі у Києві.

Ближче ознайомитись з життєвим шляхом Остапа Вишні та знову перечитати його незабутні твори ви зможете, завітавши на абонемент художньої літератури де організована виставка - портрет «Ніколи не сміявся без любові».

Отже, читайте Вишню та усміхайтесь!

Матеріали про життя та творчість Остапа Вишні із книжкових видань

1. **Гончаренко І.** Остап Вишня та Максим Рильський на рибальстві : зі збірки "Іду землею рідною"; з циклу "Ірпінські зустрічі" // Вибране / І. Гончаренко . В 2 т. – К. : Дніпро, 1978. – Т. 1 : Вірші, цикли. – С.223-224.

2. **Дзевєрін І.** Остап Вишня // Українські радянські письменники: критичні нариси / ред. Б. С. Буряк, С. А. Крижанівський. – К. : Рад. письменник, 1958. – Вип. III. – С.56-99.

3. **Дузь І. М.** Вивчення творчості Остапа Вишні в школі: посібник для вчителів . – К. : Рад. школа, 1970. – 128 с.

4. **Дузь І. М.** Остап Вишня : життя і творчість. – К. : Київс. ун-т, 1965. – 248 с.

5. **Дузь І. М.** Остап Вишня : літ. портрет. – К. : Держлітвидав, 1962. – 88 с.

6. **Дузь І. М.** Українська радянська сатира 20-х років : учб. посіб. для студ. філол. фак. ун-ту / ОДУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 1962. – 117 с.

7. **Живий Остап Вишня:** зб. спогадів про письменника / упоряд. І. М. Дузь. – К. : Дніпро, 1966. – 304 с.

8. **Зуб І. В.** Остап Вишня: нарис життя і творчості . - К. : Дніпро, 1989. - 239 с.

9. **Кобилецький Ю.** Остап Вишня. // Літературні портрети / Ю. Кобилецький.. – К. : Худ. літ., 1960. – С.7-31.

10. **Ковінька О. І.** Остап Вишня // Твори. В 2 т. / О. Ковінька. – К. : Дніпро, 1980. – Т. 2 : Гумористично-сатиричні повісті, оповідання, новели, усмішки, жарти. – С.138-146.

11. **Пришва Б. Г.** Засоби гумору в творах Остапа Вишні: лінгвостилічний аналіз: монографія. – К. : Вища школа, 1977. – 118 с.

12. **Рильський М. Т.** Остапові Вишні (Мисливська усмішка) : "Лірика" (1948-1964) .// Твори / М.Т.Рильський. – К. : Дніпро, 1976. – Т. 1 : Лірика. – С.271-273.

13. **Хвильовий М.** Остап Вишня в "світлі" "лівої" балалайки... : з циклу "Доба Пролітфронту" // Твори. У 2 т. / М.Хвильовий. – К. : Дніпро, 1990. – Т. 2 : Повість. Оповідання. Незакінчені твори. Нариси. Памфлети. Листи. – С.478-790.

Матеріали про життя та творчість Остапа Вишні в періодичних виданнях

1. **Антипова Л. М.** Остап Вишня – великий український оптиміст // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2009. – № 32. – С. 19–21.

2. **Бугаєнко Л. П.** У світі мисливських усмішок Остапа Вишні // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2011. – № 22/24. – С. 26–36.

3. **Бузевська Л. М.** Остап Вишня – чародій сміху. Урок-семінар в 11 класі // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2009. – № 2. – С. 8– 12.

4. **Вілісова І. Д.** Остап Вишня. Засоби гумору в усмішці "Моя автобіографія" // Вивчаємо українську мову та літературу. – № 22/24. – С. 19–25.

5. **Гузенко О. В.** Життя і творчість Остапа Вишні // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2012. – № 31. – С. 16–19.

6. **Логвиненко Н.** "Ніколи не сміявся без любові...". До 130-річчя від дня народження Остапа Вишні // Українська мова і література в школах України. – – № 7/8. – С. 77–83.

7. **Назарук Е.** Людина і природа в "Мисливських усмішках" Остапа Вишні // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2011. – № 15. – С. 22–25.

8. **Савич І. І.** Остап Вишня. "Відкриття охоти". Із циклу "Мисливські усмішки: Урок у 8 класі . // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2010. – №33(253), листопад. – С.24-28.

9. **Слободян Л. М.** Люби природу не для себе, а заради неї самої. Урок за "Мисливськими усмішками" Остапа Вишні. 11 клас // Вивчаємо українську мову та літературу. – – № 34/36. – С. 11–16.

10. **Юдіна О.** "Остап Вишня – поет полювання" // Дивослово. – № 10. – С. 19–22.